

'Pestkoppen zoeken slachtoffers uit waarvan ze weten dat die niet verdedigd zullen worden door de rest van de groep.'

Socioloog René Veenstra

Een op de vijf kinderen wordt gepest. Schelden, slaan, schoppen en buitensluiten gebeurt vooral op scholen, maar steeds vaker ook via internet. Staatssecretaris Dijkzema opende gisteren het vijfde lustrumjaar van pestweb, het landelijk kenniscentrum over pesten. „Schelden doet wèl zeer.”

door Monique Prins illustratie TRIK

Glenn Eilbracht (20) was negen jaar toen hij voor het eerst zei: ik wil dood. Bijna tien jaar lang werd hij gepest. Na de gymles werden zijn schoenen afgepakt en in het toilet gegooid. Bij een traktatie werd een negerzoen in zijn haar gesmeerd. De hele klas lachte hem uit. De leraar lachte mee. „Ik viel altijd al buiten de groep. Waarom ze mij moesten hebben, weet ik niet. Omdat ik meer van toeneel hou? Omdat ik wat dunner was? Een echte reden heb ik nooit kunnen bedenken.”

„Pestkoppen weten haarfijn de zwakkeren uit een groep te pikken”, legt de socioloog uit. „Zij zoeken slachtoffers waarvan ze weten dat die niet verdedigd zullen worden door de rest van de groep. Pesten levert hen een dominante status op. Dan heb je ook nog de pestende slachtoffers. Zij reageren primair hun eigen problemen af en hebben vaak weinig sociale vaardigheden.”

Pesten wordt nog altijd onderschat, zegt psycholoog en pest-expert Bob van der Meer. Schelden doet niet zeer, slaan des te meer, luidt het gezegde. Maar schelden doet wèl zeer, zegt hij. Net als slaan. „Met het uitsluiten van de zwakkeren, bevestigt de groep zijn identiteit. Ze kunnen hun frustraties kwijt op de mindere in de sociale rangorde. Een groot verschil met plagen, dat niet gebeurt tussen gelijken.”

De gevolgen van pesten zijn heel verschillend. „Je hebt mensen die het ten goede weten te keren. Zo wist auteur Arthur Japin zijn pestverleden in boeken van zich af te schrijven. André van

Duin, gepest om zijn rode haar, is de clown gaan uithangen.” Sommige slachtoffers worden er heel agressief van. „Mensen die zich langere tijd extreem buitengesloten voelen, kunnen last krijgen van heel heftige agressie. Denk maar aan de twee tieners die een bloedbad hebben aangericht in Columbine.”

Er is ook een groep die 'herhaald slachtofferschap' vertoont. „Zelfs als ze naar een andere school gaan, blijven ze slachtoffer. Juist zij hebben tot op latere leeftijd vaak last van depressie, stress, automutilatie (zelfverminking), eetstoornissen en zelfmoordgedachten.”

Pesten gebeurt vooral op school, en in toenemende mate via internet. De aanpak van anonieme pesters lijkt ingewikkelder, maar is dat volgens Veenstra niet. „Kinderen gaan in chatrooms op zoek naar bekenden. Digitale pesters kennen

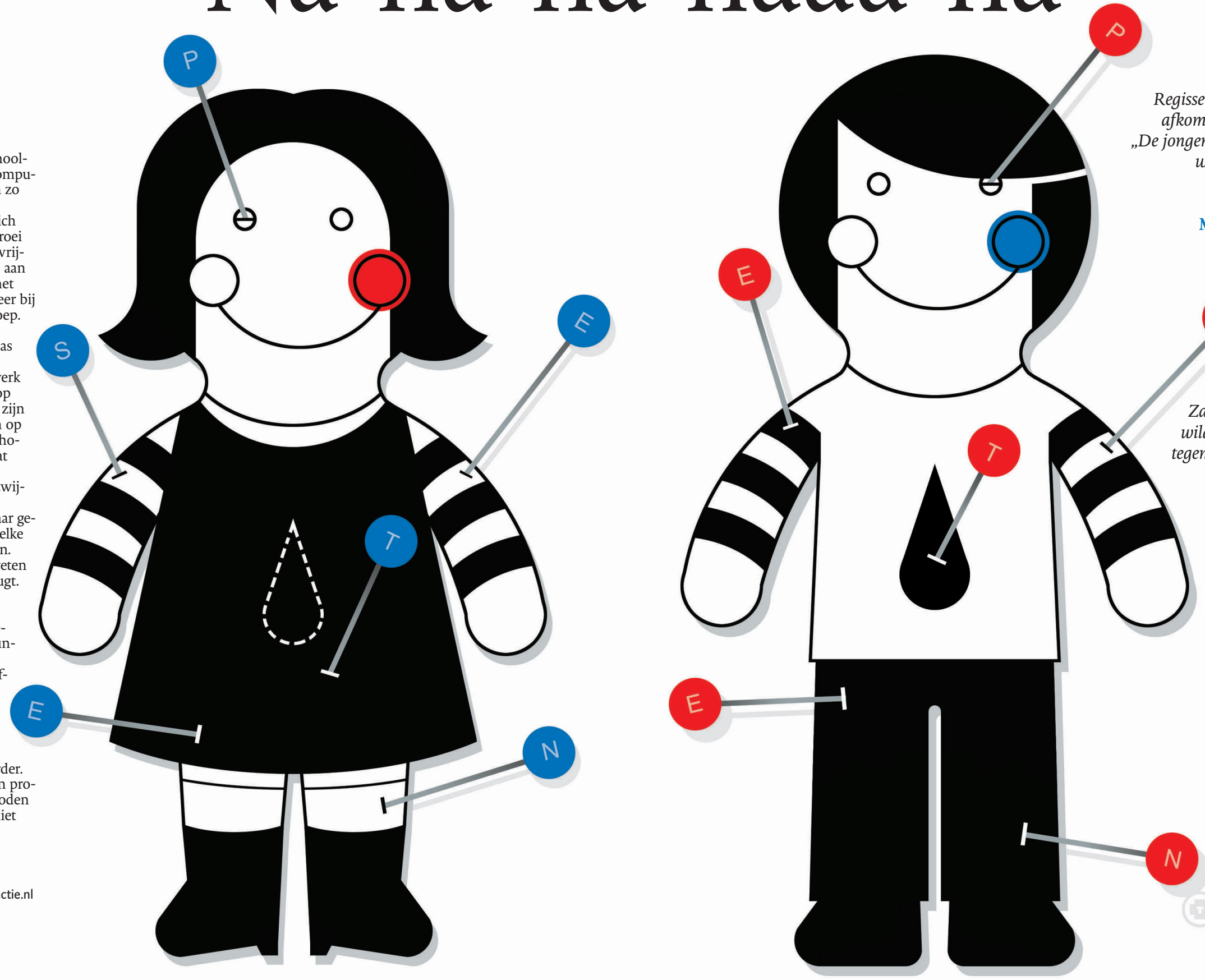
hun slachtoffers vaak al van het schoolplein. Voordeel van pesten via de computer is dat je alles kunt uitprinten en zo bewijsmateriaal in handen hebt.” Veenstra en Van der Meer storen zich beiden aan de goedbedoelde wildgroei aan anti-pest projecten. En aan de vrijblijvendheid van een 'pestcontract' aan de schoolmuur. De oplossing van het probleem ligt volgens hen niet zozeer bij de pester of slachtoffer maar bij de groep. Deze aanpak, in Scandinavië een groot succes, wordt in Nederland pas op enkele tientallen scholen toegepast. Veenstra: „Het hele pest-netwerk moet aangepakt worden. De pestkop wordt door de groep beloond voor zijn gedrag. Door te lachen, te joelen en op cruciale momenten te zwijgen, verhogen ze de status van de pestkop. Dat moet je stoppen.”

„Je moet de samenzwering om te zwijgen doorbreken”, zegt Bob van der Meer. „Leerlingen moeten met elkaar gedragsregels opstellen. En die regels elke week even kort aan de orde brengen. Want zelfs kinderen van groep 4 weten al heel goed dat pestgedrag niet deugt. Wie ziet dat iemand gepest wordt, moet daarover praten. Dat is geen klikken. De groep moet zich realiseren: die een of twee pestkoppen kunnen we met z'n allen wel aan.” Ook leerkrachten (inclusief overblijfsmoeders en pleinwachters) en ouders hebben een rol, benadrukt de psycholoog. „Ouders en leraren moeten ervoor zorgen dat de regels worden gehandhaafd. Zij moeten zeggen: tot hier en niet verder. Maar dat is tegenwoordig helaas een probleem. Kinderen krijgen geen verboden meer en straffen is er al helemaal niet meer bij.”

Reageren? wegener@nieuwsredactie.nl

www.pestweb.nl
www.glenneilbracht.web-log.nl
www.pestnet.net

Na-na-na-naaaa-na

Ook Madonna en Kate Winslet zijn veel gepest

Acteur **Bruce Willis** werd gepest omdat hij stotterde, zwemmer **Michael Phelps** omdat hij grote oren had, actrice **Winona Ryder** omdat ze 'vreemde, jongensachtige' kleding droeg.

Regisseur **Steven Spielberg** werd gepest vanwege zijn Joodse afkomst. Dat stopte toen hij een filmcamera in handen kreeg. „De jongens uit mijn klas vonden mijn films fantastisch en ineens werd ik niet meer gepest, ineens hoorde ik erbij en zagen zij waarin ik goed in was.”

Madonna werd als kind gepest en ze wilde anders zijn: „Ik scheerde mijn benen en mijn okselhaar niet meer en weigerde make-up te dragen. Waarop ik nog meer werd gepest.”

Actrice **Kate Winslet** werd uitgescholden voor 'Blubber' omdat ze niet zo slank was.

Zanger **Justin Timberlake** werd gepest omdat hij liever wilde zingen dan voetballen. „Wel lijkt het me heerlijk om tegen die gasten die me toen maar sukkel vonden te zeggen: „Ik een loser? Moet je eens kijken wat ik heb bereikt!”

Victoria Beckham (alias Posh Spice) werd vroeger uitgescholden op school omdat ze een beetje dik was. De pesters gooiden ook modder en steentjes naar haar toe. „Ze duwden me en zeiden dat ze me na school in elkaar zouden slaan. Als ze me nu eens zouden zien!”

Pesten kan leiden tot zelfmoord en schietpartijen

- Slachtoffers van pesten voelen zich (soms jaren later nog) vaak verdrietig, onzeker, angstig of zelfs depressief. Sommigen worden agressief, tegen zichzelf of tegen anderen.
- Pesten is een **sociaal probleem in Japan**. De afgelopen zes jaar hebben minstens veertien Japanse tieners die gepest werden zelfmoord gepleegd. De Japanse overheid wil dat de pesters worden geschorst en therapie krijgen. Japanse kinderen die gepest worden, krijgen vaak het verwijt dat ze het er zelf naar gemaakt hebben, wat hun gevoel van isolement en schaamte versterkt.
- Er zijn ook slachtoffers die agressief worden. Zo werden **Eric Harris (18)** en **Dylan Klebold (17)**, die in 1999 op Columbine Highschool in de VS twaalf medestudenten en een leraar doodschoten en vervolgens zelfmoord pleegden, jarenlang gepest en buitengesloten.
- Hetzelfde geldt voor **Pekka-Eric Auvinen (18)** die in 2007 op een Finse school in het rondschiet met acht doden en twaalf gewonden tot gevolg.
- Ook **Tim Kretschmer (17)** die maart dit jaar in het Duitse Winnenden zestien mensen doodschoot, voelde zich uitgesloten. In een brief aan zijn ouders schreef hij dat hij werd gepest door zijn klasgenoten en dat de leraren hem negeerden.
- De **14-jarige jongen**, die ervan wordt verdacht dat hij oktober 2008 in Amsterdam een 16-jarige klasgenoot heeft doodgestoken, werd volgens zijn advocaat Moszkowicz gepest. Vier jongens drukte een paar dagen voor de fatale steekpartij nog een brandende sigaret uit op het gezicht van de jongen.

'Het begon met negeren'

„Het begon met negeren en niet mogen meedoen met spelletjes.. maar het werd steeds erger. Ze wachtten me op in de pauze en na schooltijd en scholden me uit. Mijn moeder is hier vaker voor naar school gekomen maar zij namen dit niet serieus. Hebben ons wel in aparte klassen gezet en zijn nooit meer bij elkaar in de klas gekomen. Alsof dat wat hielp, er was nog altijd twee keer per dag pauze en onze klassen gingen samen zwemmen. Dan schopten ze me vaak onder water of hielden me onder water. Het pesten.. dat was gewoon een hel. Toen ik eenmaal van school af was, ben ik depressief geworden. Zelfvertrouwen heb ik niet meer, ik vind mezelf lelijk en dik. Anderen zeggen dat ik er goed uitzie en gek ben.” Anoniempje (17), gepest vanaf de basisschool

'Mijn zoon is haast altijd bont en blauw'

„Hans is haast altijd bont en blauw, omdat hij zoveel geschopt en geslagen wordt. Ze proberen hem bijvoorbeeld door de spijlen van het fietsenhok te duwen of ze rollen hem helemaal door de modder. Pas geleden gooiden ze zijn gymspullen in een watergang. Met de leerkrachten is hier niet over te praten, want ze zeggen: „Hij lokt het zelf uit, hoor.” Maar wat doet Hans? Hij zoekt contact met andere kinderen door hen een duw te geven en dan 'hoi, Jan' of zoiets te zeggen. Maar die duw wordt van hem niet geaccepteerd. En dan zijn er jongens in zijn klas, die bijvoorbeeld achter hem gaan lopen en hem voortdurend uitschelden voor van alles en nog wat. Net zolang tot hij terugscheldt en dan vallen ze hem met z'n allen weer aan. Hans heeft hierdoor een minderwaardigheidsgevoel gekregen. Wat moeten we doen?” Moeder van Hans (11)

Ze riepen steeds 'vlooiën, vlooiën'

„Op school kwam ik tussen twee jongetjes te zitten, die mij geen van beiden mochten. Niet alleen deze twee plaagden mij, maar de hele klas. Wat was de oorzaak? Ik had lang haar en daar zaten naar hun mening vlooiën in. Ik leerde na schooltijd zo snel mogelijk naar huis te rennen om te voorkomen dat ik afgetuigd werd door een paar jongens uit mijn klas. Wanneer ik 's middags naar school ging, stonden ze altijd om de hoeken van schuurtjes te wachten tot ik voorbijkwam. En steeds werd ik afgetuigd, terwijl ze riepen: 'vlooiën, vlooiën'. Als ik ergens nieuw kom, heb ik nog steeds het idee dat ik mij heel gediendig moet gedragen. Als ik dan merk dat niet iedereen blij is dat ik er ben, voel ik mij ellendig. Dat dank ik aan mijn lagere schooltijd.” Een vrouw van 20 jaar

'Automatisch kwamen die rottranen'

„In de pauze was de ijsman er. Ik kocht een ijsje. Daarna zocht ik de anderen op (stom van me). Paulien gooide voor de lol mijn tas om. Toen de tekenles bijna was afgelopen, zei Joep: 'Jij wacht straks nog op mij'. Toen ik mijn jas had gepakt, kwam ik hem en Rogier tegen. Ze hielden me vast en eisten kauwgom. Ik rukte me los en rende naar de bushalte. Op het station pakte Paulien mijn tas. Annelies hield me vast aan mijn haren en met haar nagels in mijn pols. Paulien verstopte de tas. Ik kon Annelies van achteren beetpakken, maar kreeg gelijk een trap tegen mijn scheenbeen. Even later kwamen automatisch die rottranen. In de trein zat ik alleen: bij de anderen was er zogenaamd geen plek meer. In de fietsenstalling gebeurde er dit keer niets.” Uit het dagboek van 'een zondebok' uit een tweede klas gymnasium. Toen het hem te veel werd, liet hij zijn moeder het dagboek lezen.